

ÉSEK

Legjobb betűve 6 lej. Leg-
jobb betűve 30% kedvezmény
ref. fizetendő

legforgalmasabb
évek óta fennálló
és rövidáru üzlet
— 800.000 lejjel társ
etik. — Leveleket
bat. jellegére a ki-
vábbit. 8934

Motorok
20—60 HP. Ben-
5, 10, 16 HP. Nyers-
5, 20, 40, 45 HP.
40, 50 HP. Gőz-
félstabil 30, 40, 50,
10 HP. Compound-
60, 70, 80 HP. Ősz-
pek gyárilag javítva
al szállíthatók, ked-
ár mellett. Kérjen
latot. Friedrich
rek, Timisoara.

UNWALD
Str. Vlaheja (volt
d-u.) 3. Telefon 147.

csiszolda és tükör-
Táblavég rakár-
vegezési vállalat.
s tükörök újrafon-
zása 100?

Motorokat,
nyersolaj, szivó-
15 lóerőtől fölfelé,
állapotban is kere-
szpénz mellett vé-
Elias Gyöző, Timi-
Radulescu 6.

városban, forgalmas
szép nagy üzlet-
ég, berendezéssel át-
felige: „Azonnal”
8933

מוד

הרבני מיה ע
יום 18 יארדע
דעם צופאנע
אדור באיסור ד
פאנארען.
פה קוק מיר
תרפיה לפיק.

אך שליסע
האלטליך אן וויש
אויבנער אוהר
נאך בעקרעשטיגט.

DEAL

otváló por
az ország legré-
yártmánya, mely
njonnan átrepá-
arcot nem marja
llemes ha-
hagy utána.

lásban, 5 kg vétel
iségben lej 34—,
kodjunk az ártal-
felirásu valódi.

fodrasz

dinand 30.

Szerkesztőség kiado-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baren
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

az Uj Kelet Hetilapjával együtt 7 lej

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romániában

Egész évre	—	850
Félévre	—	460
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lej		
Bukarestben	—	5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra	—	ck 35.—
Egy szám	—	1-50

1925 május 1 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 97 szám

5685. Ijar 7

Május néma ajka

A nemzetközi alapon szervezett szocialista munkásság ma csöndet parancsol a munka gazdasági ütemére. A nagyipar kialakulásával politikai porondra lépett negyedik rend: az ipari proletariátus, a költők által annyiszor megénekelt tavasz havának első napját a maga hivatalos ünnepévé avatta, ünneppé, melyet bár az állam, a polgári társadalom nem ismer el mindenütt hivatalosan, mégis kénytelen tudomásul venni. Kétségtelen, hogy a proletariátus, mióta öntudatosan harcol jogai és igényei elismeréséért, nagyot haladt azon az uton, mely szocialista és társadalmi egyenjogúsítás felé halad. Ma már szocialista miniszterek, sőt miniszterelnökök sem mennek ritkaságszámba és különösen a nyugati országokban, a munkásság politikai sulya, életstandardja sohasem remélt emelkedést mutat.

A békebeli munkásmozgalom természetes fejlődésvonulat azonban a háború és különösen a háborút követő álbéke korszaka teljesen zavarta eredeti lendületét utjából. Szovjetország megalakulása, mely az orosz polgári társadalom épületét brutálisan, kegyetlen porólcsa-lyal szét, az európai polgári társadalom oszintén progresszív elemeiben is irtózatot keltett és az eleddig egységes munkástábor két, egymással farkasszemet néző táborra szakította. A moszkvai kéz azóta sem nyugszik és a világforradalom eljövételében reménykedő bolsevista propaganda hol itt, hol ott gyűjtja ki a kommunista lázadások tüzevését.

Érthető tehát, hogy az a polgári társadalom, mely legális alapon egyre több téren tett koncessziókat a feltörekvő munkásság követeléseinek, ma rettegve gondol a dogmatikus marxi program szovjetizáló konklúzióira. Érthető tehát, hogy a polgári alapokon felépülő államrendszerek, különösen a fejletlen társadalmi viszonyok között élő Keleteurópában, természetes averzióval nézik a munkásmozgalom elfajulásait és biztonsági intézkedéseikben inkább a bizalmatlanság, mint a türelem szempontjait érvényesítik. A fokozatos fejlődés alapján álló szociáldemokráciára is nagy csapást jelent a bolsevista propaganda térfoglalása, mert erejét megbontotta, politikai lehetőségét kikezdtte és a polgári progresszió egyrészt szintén bizalmatlanná tette irányában.

Európai szemszögből nézve, a bolsevista propaganda legsúlyosabb bűne kétségkívül az, hogy mindenütt, ahol meddő kísérletezés után elbukott: a reakció borzalmas táborát, a véres megtorlás szellemét segítette uralomra s így egek harmincadjáról dobta azokat a vívmányokat és szabadságjogokat is, melyeket a szocialista munkásság legális, alkotmányos uton megszerzett már magának. Ezt a tényt igazolja a magyar, lengyel, bolgár és legújabbban a német reakció felülkerekedése.

A bolsevizmustól való félelemre legjellemzőbb a mai, kétségkívül progresszív, sőt részben szocialista Franciaország kormányának magatartása, mely páni félelmében rendeletet adott ki arra, hogy az ideai május elsején tilos mindennemű felvonulás Páris utcáin! Ezt a rendelkezést a francia forradalmi hagyományok őrzőjeként szereplő francia kormány tette közzé, ami minden érvnél beszédesebb.

Ezek után mit várhatunk Keleteurópa államaitól, melyeknek közelében a bolgár merényletek szörnyüségai robbannak, melyeknek közelében terpszkedik a végeérhetetlen nagyságu szovjet, a maga ázsiai titokzatosságával és politikai módszereivel? Mindent, csak kellő megértést nem a munkásság igényeivel szemben, mindent, csak az idők szellemének megértését nem.

A mai május, különösen Európa keletén, egy aktivitásában megkötött, szocialista és politikai fejlődésében visszavetett munkásságra veti rá sugarait, a föld termékeny méhét megnyitó isteni hevét. A történelem titáni sodrában két áramlat küzd a hegemoniáért: a szélsőséges reakció és a szélsőséges forradalmi szellem. Akik ismerik a történelmet, annak vaslogikáját, bizalommal tekintenek a jövő felé, mert tudják, hogy a történelem szelleme mindig kiegyenlítésre törekedett és girhes eszmék sokaságából csak az életrevalókat és csiraképeseket tartotta meg. Ami a munkásság eszmei és társadalomgazdasági küzdelmében abszolút érték, tehát szükségyszerűség, — az élni fog tehát. De amint a tavasz, a természet is csak a legcsiraképesebb magokat termékenyíti meg, úgy a szocialista eszmekörből is csak az fog valósággá érleledni, ami nem ellenkezik az örök természeti, tehát emberi törvényekkel.

A mai napon elhalkuló munka csöndjében ez a megdöglés készlet arra bennünket, hogy a természet életének tavaszos megújulásában mi is szeretettel simogassuk meg a dusvirágu, szerelmek szimbólumát jelentő májfaágat. Mert

Megkötődött a bukaresti iskola-ankét

Bukarest, április 30. A kisebbségi képviselők és szenátorok vezetésével az iskolaöntartó egyházak vezetői megjelentek Anghelcsu közoktatásügyi miniszternél, ahol kezdetét vette az az ankét, amelynek a felekezeti iskolákról szóló javaslat tanulmányozása a feladata. Az ankéten Anghelcsu elnököt, aki hosszabb beszéd után a megjelentek elé terjesztette az általa készített javaslatot azzal, hogy arra mielőbb tegyék meg észrevételeiket. Holnap újabb értekezlet lesz.

**Ausztriában erősödik a csatlakozási mozgalom
Hindenburg megválasztása következtében**

Az elnökválasztás hatása a berlini tőzsdén

(Bécs, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hindenburg tábornagy elnökké választása élénk visszhangot keltett az osztrák fővárosban. Különösen konzervatív körökben tárgyalják lelkesülten a választás eredményét. Két napra rá, hogy Hindenburg elnök lett, Bécsben már megalakult az „Osztrák-német munkaközösség” nevű egyesület azzal a nyílt céllal, hogy Ausztriának Németországhoz való csatlakozását előkészítse. Az alakuló gyűlésen bejelentették a tagoknak, hogy

a csatlakozás azonnal megtörténik, mi-
helyt Ausztria visszanyeri szabad ren-
delkezési jogát.

A gyűlésen egy közoktatási, művészeti, gazdasági és kulturális sajtóbizottságot alakítottak, amelyek, a saint-germaini és a versaillesi szerződés tekintetbe vétele mellett, ki fogják dolgozni a csatlakozás technikai feltételeit.

Rendkívül pesszimistikusan nyilatkozik Hindenburg megválasztásáról a párisi „Le Temps”, amely azt írja, hogy

a tábornagy elnöksége a német köztársaság
végét és a Hohenzollern-dinasztia vissza-
térését jelenti.

Hindenburg több ízben kifejezte szándékát arra nézve, hogy a versaillesi szerződést ridevéálja, ha pedig ez nem sikerül, összetörje. A tábornagy megválasztásának legfeljebb egy előnye van és az, hogy azoknak is, akik még hittek a német demokráciában, ki-nyitotta végre a szemét.

Berlini jelentések szerint a választás eredményének kihirdetése után izgatott jelenetek játszódtak le a főváros női lakossága között. Több nő, aki más-más politikai véleményen volt, összeverekedett és véresre boxolta egymást. A Kurfürstendaumon két jólöltözött urinó hisztérikusan egymásnak esett, kitépték egymás

a munkásság ideáljai az egyetemes emberi ideálok egy darabja, tehát céljaiban, törekvéseiben, ünnepeiben és gyászában nem idegen tölünk. Nem idegen, sőt az emberi célok nagy vándorútján, az egymással magasabbrendű érdekekért vívó harcok fájdalmában osztályosunk és testvérünk. A polgári társadalom hibáit, kinövéseit — ne felejtjük — a polgári gondolkodók előkelő csapatja látta meg legelőször. És ma már a polgári intellektuelek jó nagy része van áthatva attól az akarattól, hogy ezeken az igazságtalanságokon változtatni kell.

A szocializmus első harcosa például Saint Simon grófja volt, a tudományos szocializmus Marxot megelőző alapítója pedig Lassalle, ez a minden ízében arisztokratikus gondolkodásu zseni. A mai polgári társadalom legélesebb szavu ostorozója: Bernhard Shaw egyenesen a polgári társadalomtól várja a szocializmus diadala segítségét. Kétségtelen, hogy a világ mai káoszában nyugtalan eszmék kavarnak, megújulást vár agg és ifju egyaránt. De mikor és hogyan üt a megváltás órája, arra Május virágos ajka sem tud ma még feleletet adni... (s. l.)

háját, majd kölcsönösen lerántották egymásról a ruhát és egy szál ingben folytatták a verekedést. Nagyobb csoportosulás keletkezett körülöttük és amikor ráeszméltek, hogy csaknem meztelenül állanak az utca közepén, hirtelen otthagytak mindent és elszaladtak. Egy másik utcában ugyanezalatt két másik nő a kalaptűjével szurkálta egymást össze.

Hindenburg megválasztása
a berlini tőzsdén

azt a hatást keltette, hogy mindenki igyekezett eladni értékeit. A jobboldaliak ugyan megnyugtattak mindenkit abban az irányban, hogy a külföld közömbös állást foglal a választással szemben, ennek azonban általában nem adtak hitelt. Már a választás napjának délelőttjén a bankokhoz a külföld részéről eladási megbízás jött. Figyelemreméltó jelenség volt, hogy a Rajnavidékéről is jöttek eladási megbízások. A kurzusok pedig még jobban visszafejlődtek volna, ha a bankok részéről nem interveniáltak volna. A vezető nyugati vasútzemek értékei már az első kurzusjegyzések alkalmával háromtól öt százalékig süllyedtek.

A spekuláció nagyon tartózkodó volt, mint-hogy be kellett várnai az elnökválasztásnak a külföldre való további hatását. A bányáértékek mellett, amelyek általában hatszázalékos estek, kurzus-süllyedésnek volt alávetve a legtöbb anilin, petróleum és elektromos érték.

Vásárlási kedv egyetlen területen nem mutatkozott.

A hadikölcsön-kötvények jelentékenyen visszaestek. A Dawes-kölcsön kötvényei Londonban a választást követő estén két és egynegyed ponttal mentek vissza.

Ugyanez a tendencia mutatkozott a termény-tőzsdén is.

IRÓK ÉS IRÁSOK

„A hölgyek szigete“

(„Die Insel der grossen Mutter“)

Gerhardt Hauptmann új regénye. S. Fischer Verlag 1925

Az öregedő Hauptmann az élet határproblémáit keresi új könyvében. Az olvasó észre sem veszi, ahogyan az ő pompázatos meseszövegén keresztül, hirtelen lejutunk a legnagyobb filozofiai mélységekbe. „A hölgyek szigete“ a modern nők persziflázsa és ezért szatirikus regénynek is nevezhetnénk. Azt a kérdést tárgyalja, vajjon tudnának-e a nők, férfiak nélkül, önálló állami életet berendezni. Hauptmann egy hajókatasztrófát inszenál, amelynek során az összes férfiutasok elmerülnek és csak a nők menekülnek meg, akiket azután a hullámok a Csendes Óceán egyik lakatlan szigetére vetnek. A hölgyek itt férfimentes életet kénytelenek élni. Egy darabig minden rendben megy és a nők közössége a férfigyűlöleten épül fel és erősödik meg. A jelszó: „Férfi nélkül!“ Az egész szigeten csak egyetlen himnemtű ember van, egy tizenkétéves fiú, akit az anyja a tengerrel magával mentett és aki szépen, lassan nevelkedik a nők köztársaságában. Egy napon szörnyű esemény zavarja meg a sziget nyugalmát. Az egyik nő látomást látott, amely azt jövendölte meg neki, hogy gyermeke lesz. Először örültnek tartják, de később a köztársaság orvosnője megállapítja, hogy a látomás: reális valóság. Az anya körül egész mythosz keletkezik, amelyet senki sem mer megbolygatni. A titkot nem szabad felfedni. De nemsokára egy másik nőnél is hasonló jelenés mutatkozik, azután egy harmadiknál, egy negyediknél, míg végül egész természetessé válik, hogy a sziget új embersarjakkal népesedik be és a ligetek gyermekkacagástól lesznek hangosak. A kisfiú, Phaon, közben gyönyörű ifjúvá serdült, akinek jelenléte a legnagyobb gondot okozza a sziget amazonjainak. A megtermékenyülés misztériumáról még most sem lebbentették fel a fátyolt, sőt most még tudatosabban rendezkednek be a férfimentes életre, hiszen ime, milyen nagyszerűen betöltik hivatásukat férfi nélkül is. Sőt elhatározzák, hogy a jövőben sem fognak megtérni férfit a szigeten. Csupán a kis himnemtű apróságokkal van baj. Az egyik amazon azt javasolja, hogy minden fiú-ujszülöttet pusztítsanak el. A kegyetlen javaslatot elvetik, de elhatározzák, hogy a fiugyermekeket Phaon felügyelete alatt, a szigeten egy teljesen elzárt, különálló részében fogják nevelni. Így hát megteremtődött volna a nők ideális állama, amely kissé egyhangú volt ugyan, de emelkedett szellem és nem gondolkodás uralkodott benne... A nők idillikus köztársaságát azonban a második generáció hamarosan felborította. A sziget külön részében nevelt fiúk, akik időközben felnőttek, egy szép napon forradalmat csináltak, betörték a nők birodalmába és ki-ki elrabolta a maga párját. A sziget ösanyjai eleinte rémülettel nézték az élet szörnyű zajlását, de azután megvilágosodott bennük az élet nagy értelme. Phaon, a sziget ösanyja pedig csónakba szállt, hogy visszautazzon a régi emberek közé és mig távolodott, szomorúan tekintett vissza a szigeten nyüzsgő életre.

Az öreg Hauptmann ebben a művében sokban emlékeztet Anatole France mosolygó bölcsességére és mindent megértő és megbocsátó filozófiájára. A nagy regényben végeredményben nem mond egyebet, minthogy hiába a feminizmus minden erőlködése, a férfi nem élhet nő nélkül, a nő nem élhet férfi nélkül. Pont. Ez az ember sorsa.

KACZÉR ILLÉS UJ DARABOT FEJEZETT
BE. Bécsből jelentik: Kaczér Illés a kiváló író, a napokban „Sziámi ikrek“ címmel új vígjátékot fejezett be, amelyet ebben a szozonban mutat be a pozsonyi magyar színház. Kaczér darabja, amelyet most fordítanak németre, a jövő szozonban Bécs egyik nagyobb színházán is előadásra kerül.

FELIX SALTEN UJ KÖNYVE. Bécsből jelentik: Felix Salten a budapesti származású kiváló osztrák író, a „Neue Freie Presse“ munkatársa, néhány hónappal ezelőtt hosszabb tanulmányt írt Palesztinában és benyomásairól most a bécsi „Zsolnai-Verlag“ kiadásában egy rendkívül érdekes könyvet jelentetett meg. Salten a legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg a látottakról és fentartás nélkül a cionizmus hívéül szegődik. Érdekes, hogy ő már a hetedik nyugati író, aki, palesztinai tanulmányút alkalmával, meggyőződéses cionista lett. Az első volt Arthur Holitscher, aki a lipcei S. Fischer kiadó-cég megbízásából járta be a Szent-

földet, a második Arnold Höllriegel, akit a bécsi „Der Tag“ című lap küldött ki Keletre, utánuk következett három francia író, Jean és Jerome Tharaud, Harry Mirjam és Pier Benoit, akik, kivétel nélkül, cionista-barát szellemben írták meg utiélményeiket.

A „PEER GYNT“ **ELSŐ ELŐADÁSA BÉCSBEN.** Bécsből jelentik: Ibsen Henrik nagyszabású drámai költeményét, a „Peer Gynt“-et, amely tudvaleg az individualizmus kérdését tárgyalja és amely, nagy problémája mellett is, egyike a legváltozatosabb és legszínesebb színpadi műveknek, most mutatta be először Bécsben a Burgtheater. A darabot Fulda Lajos, a híres német író és Ibsen-esztéta fordította egészen modern felfogásban. Grieg gyönyörű kísérőzenéje stílusosan festette alá az egyes jeleneteket.

FELMILLIÓ FRANK EGY KÖNYVÉRT. A Descamps-Scribe könyvtárt adták el aukción a múlt napokban Párisban. Ezen az aukción a XVIII-ik század leghíresebb jelmezkönyvét, a Monument du Costume-öt, amelyben Moreau és Freudenberg re-

Radics koalícióba lép Pasicsal

A parasztpárt összefogással egyesülni fog a radikálisokkal. Radics megszakitott minden összeköttetést Moszkvával

(Belgrád, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Radics-párt főbizottságának vasárnap határozata, melyről már beszámoltunk az Uj Kelet hasábjain rendkívül élénken foglalkoztatja a politikai közvéleményt. Általában úgy találják, hogy bár a főbizottság a határozatban igyekezett megvédeni Radics István presztízst, mégis teljesítették Radicsnak a parlamentben tett ígéretét, hogy a párt főbizottsága, mint a legfelsőbb pártfórum

hivatalosan meg fogja szakítani az összeköttetést a moszkvai paraszinternacionáléval.

Igy Radicsék megtették ezzel azt a lépést, amit a radikálisok vártak tőlük és most már a Radics-párt várja a meggyőzés érdekében a radikálisoktól a további lépéseket.

Szemtől szembe Reinitzcal

(Satu-Mare-Szatmár, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Allok Reinitzcal szemtől-szembe. Az arca hideg, szemei tiszták az egész exteriörje nyugalmas csendéleti kép lenne, ha nem volna bántóan diszsonáns a két fegyőr szuro nyos kerete. Kezét a mellére teszi és komolyan minden indulat nélkül mondja:

— Esküszöm, hogy ártatlan vagyok!

A tárgyalóterem az öt pernyi színet hangulatában zibong. Reinitz nehezen szánta rá magát, hogy szóba ereszkedjen velem.

— Az újságírók tettek engem tönkre — mondja mély meggyőződéssel és mindjárt fagatni kezd:

— Melyik lapnak tetszik írni?

Az Uj Kelet hallattára megnyugszik és mégis rászánja magát arra, hogy beszéljen:

— Esküszöm, hogy ártatlan vagyok! — mondja másodszer is.

Grosz Hermanné alig néhány lépésnyire áll tőlünk, elkapja a szót.

— Esküszöm, hogy Reinitz ölte meg az uramat — sirja el magát.

Reinitz hallja a szörnyű vádat, a szemhéjja sem rebben meg, amikor rá mutat a jegyzeteire:

— Majd kigyón az igazság. Ebben benn van minden.

Külön érdekessége a tárgyalásnak Reinitz jegyzőkönyve. Kétszáz sűrűn teleírt oldal, a terhelő momentumok szisztematikus kritikája. Ebben lapozgat a tárgyalás alatt is állandóan.

Megkérem, hogy adja át néhány órára, míg kimásolok belőle néhány részletet. Reinitz hallani sem akar róla, úgy szorítja magához a teleírt papírlapokat, mint az anya a gyermekét.

— Hova tetszik gondolni, — mondja — hogy adjam ezt ki a kezemből.

De azt megengedi, hogy lapozzak benne.

... Az ügyész ur vádolja engem — olvasom benne — hogy az én galléromat megtalálták az erdőben egy kilométerre a szegény Grosz holttestétől. Erre fogok megfelelni hét pontban.

A hét pont minden lehető kombinációt felölel.

... Hát ha nem az én gallérom volt, másnak is lehet R. K. monogram a gallérba — így kezdődik az első.

mek rézmetszetei vannak s amely eddig, mint nem különösebben ritka könyv, nehányszor tizezer frankért volt kapható, 432.000 frankig verték fel, ugyhogy az ára az árverési díjjal együtt ötszáz ezer frankot tett ki. A korábbi tulajdonosa ezt a jó állapotban levő példányt néhány év előtt 25.000 frankért vette meg. Rosenbach híres amerikai antikvárius adta a könyvért ezt a magas árat. A francia rokokó időkből származó más könyvek is magas áron keltek el, így Dorat Fables nouvelles-je 56.000 frankért, ugyanezen szerző Baisers című könyve 45.000 frankért cserélt gazdát.

AZ IDEI NOBEL-DÍJ. A Nobel-díj alapítvány-kezelősége elhatározta, hogy az 1925-ben szétosztandó Nobel-díjak összegét egyenként 118.165 svéd koronában (kb. hat millió lei) állapítja meg.

CIMNELKÜLI REGÉNY. Salvadore Arrien, Délamerikában élő népszerű spanyol író, aki nemrég új írásjelek feltalálásával keltett feltűnést, rábirta a kiadóját, hogy egy regényét cím nélkül adja ki. A címlapon csak az áll, hogy: szerző: Salvadore Arr.eu.

Általában politikai körökben úgy látják a helyzetet, hogy őszig tarthatnak el az előkészületek a szerb-horvát megegyezés keresztülvitelére és

a mai kormány-koalíciót összefogással felválthatja már a radikális Radics-párti koalíció, amely aztán hosszú ideig tarthatja kezében a hatalmat.

A kormány ideiglenes rekonstrukciója még mindig nem következett be. Pasics miniszterelnök nem jelent meg kihallgatáson az udvarban, a kormány tagjai közül csupán Pribicevics Szvetozár volt audiencián a királynál. A rekonstrukció kérdésével kapcsolatban újabb kombinációk nem merültek fel. Általában meglehetősen a bizonytalanság ebben a kérdésben, még a radikálisoknál is mert Pasics miniszterelnök szokásához híven teljesen magának tartja fenn a döntést.

Az utolsó pont pedig valahogy így filozófál

— Miért éppen egy kilométerre találták meg a gallért. A ravasz Reinitz (általában mindig harmadik személyben beszél magáról) eldobta a gallért, hogy legyen árulója, vagy dukodás volt és Grosz tépte le a nyakáról? Akkor ott kellett történni a gyilkosságnak. És el lehet hinni, hogy Reinitz, akinek a két oldali sérve és aranyere van, az erős Grosznak a holttestét elcipelje egy kilométerre?

Az egész jegyzőkönyv egyébként ebben a kérdő stílusban van megfogalmazva. Komiszul rossz magyar nyelven, rettenetes ortográfiával, de pregnáns logikával.

Reinitz nagyon jól ismeri perének egész anyagát, tudja jól, hogy a vizsgálat milyen terhelő adatokat hordott és jegyzeteiben minden adatra megfelel a maga sajátos módján.

Egyszerre sokan állják körül Reinitzot és érdeklődő kezek a jegyzőkönyve után nyulnak. Reinitz féltékenyen elkapja jegyzeteit és újra begombolkozik, harapófogóval sem lehet belőle egy szót sem kihuzni, csak azt hajtogatja minden kérdésre:

— Majd kigyón az igazság!

Borgida védőügyvéd öccse, a szimpatikus és tehetséges felsőbányai festőművész sebteben papírra veti Reinitz portréját és eléje tartja.

— Irja alá ezt a képet — kéri.

Reinitz elhárító kézmozdulatot tesz:

— Hogy írnam alá, amikor olyan vagyok rajta, mint egy gonsztevő.

Borgida dr. hiába kapacitálja:

— Az öcsém rajzolta — erősítgeti.

Reinitz a képre néz, azután az ügyvédre és megrázza a fejét:

— Nem írom alá, mert az újságba teszik.

A folyosóról behallatszik, ahogyan két szenvedélyes csoport izgatottan vitatkozik, vajjon gyilkolt-e Reinitz. Figyelem az arcát, hall ő is minden szót, de ugy észerti el a füle mögött, mintha nem is róla volna szó.

— Reinitz — mondom — magát szörnyű bűnökkel vádolják — nincsen semmi más fegyvere ellenük mint ez a csomó papiros?

A hangja suttogóvá válik egy pillanatra, mintha kiesne teátrálisnak látszó szerepéből.

— A családomról van szó, a két gyerekem-

ről, miattuk kell k
— Mondjon el
lelem — hogy köze
A birák fekete
az ajtóban, amikor

Két fő

Reinitz augusztus
erdőbe

(Satu-Mare-Szatmár) pör negyedik napján deklódése mellett 1 órákor nyitja meg közönséget, viselkedésben kiüriti a term. Ezután folytatja Hotjirár Antal, lohdinerje elmond amikor Reinitz a inspekción volt. Elnök: Nem n könyvben Reinitz Hotjirár: Nem firkáltak.

Berger Lajos n tegnap is kihallgat mondia, hogy augusztus 2-án egy hétfői, a körülbelül harmincbe a cukrászdába é előtt állva fogyaszt bent a kávé itta, kállas zsidó férfi se többször benézett a felismeri a szakállat Dr. Darabont: vajjon az a vendég Berger Lajos: Grosz Hermann lehetett a férjem.

Az elnök felmu képét, akiben ez fe időpontban habozik Reinitz kijelent leg a cukrászda elő de nem látta.

Berger kihallgat játszódtott le. A ka kezdett és megzava elnök erre ki akart de az ott ülők küls és a csend garantál hagyja meg őket a a kiüritéstől és a t

Dr. Nagy Endr tányt kéri a bíró Ernőné, az István rendkívül érdekes Reinitzról. Ez a sz idején azt vallotta Reinitz azon az é ban aludt, becseng relmi ajánlatot t visszautasította, R bíróság elhatározza, tárgyaláson fogja vallomástételét a amikor a közönség

Fülöp Terézia elmondja, hogy szüle sárnap este megjel egy félkiló keuyeret bejött az üzletbe Amikor a tanu később kossággal gyanusítják mert azt hitte, hogy Reinitz: Én nem ban nem jártam, me keztem.

Fülöp Terézia: tudom, hogy ott ebé kenyérré.

Elnök rászól csak a kérdésre vála

Fülöp Terézia lenül hangzik épy esketi meg. Fülöp vallomást tesz.

...y eddig, mint nem szor tizezer frankért érték fel, ugyhogy ötszáz ezer frankot ezt a jó állapotban 25.000 frankért amerikai antikvárius rat. A francia ro- önyvek is magas Fables nouvelles-je szerző Baisers című gazdát.

Két főrabbi vallomása a Reinitz-perben

Reinitz augusztus első hetében egy csomó tartozását fizette ki. Eltérések vannak az erdőben talált gallér kezdőbetűinél. Gyilkolhat e egy zsidó ember

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársának telefonjelentése —

(Satu-Mare-Szatmár. április 30. A Reinitz-per negyedik napja a közönség változatlan érdeklődése mellett folyik. A tárgyalást reggel 9 órakor nyitja meg az elnök és figyelmezteti a közönséget, viselkedjék nyugodtan, mert különben kiüriti a termet.

Ezután folytatják a tanú kihallgatásokat. Hotjirár Antal, a nagybányai István-szálloda lehdinerje elmondja, hogy azon az éjszakán, amikor Reinitz a szállodában aludt, éppen inspekciós volt.

Elnök: Nem maga javította ki a vendégkönyvben Reinitz nevét?

Hotjirár: Nem. Abba a könyvbe sokan írtak.

Berger Lajos nagybányai cukrászt, akit már tegnap is kihallgattak, szólítja ismét elő. Elmondja, hogy augusztus elseje és tizedike között egy hétfői, vagy egy keddi napon egy körülbelül harminctéves szőke zsidóember jött be a cukrászdába és kávéért kért, amelyet a pult előtt állva fogyasztott el. Mialatt ez az ember bent a kávé itta, a cukrászda előtt egy szakállas zsidó férfi sétált izgatottan fel és alá és többször benézett a helyiségbe. Reinitzban most felismeri a szakállas férfit.

Dr. Darabont: Vissza tud-e emlékezni arra, vajjon az a vendége kalapban itta-e a kávéját?

Berger Lajos: Kalap nélkül.

Grosz Hermanné (felugrik): Akkor ez nem lehetett a férjem.

Az elnök felmutatja Bergernek Grosz fényképét, akiben ez felismeri vendégét. Csupán az időpontban habozik.

Reinitz kijelenti, hogy augusztus 7-én tényleg a cukrászda előtt sétált, ahol Groszt kereste, de nem látta.

Egy incidens

Berger kihallgatása közben érdekes incidens játszódott le. A karzaton egy kutya ugatni kezdett és megzavarta a tárgyalás menetét. Az elnök erre ki akarta üritetni az egész galériát, de az ott ülők kűrtöttséget menesztettek hozzá és a csend garantálása mellett kérték, hogy hagyja meg őket a teremben. Az elnök előlött a kiüritéstől és a tárgyalást tovább folytatták.

Dr. Nagy Endre nagybányai rendőrkapitányt kéri a bíróságot, hallgassák ki Saskó Ernőné, az István-szálloda szobaasszonyát, aki rendkívül érdekes dolgokat tud elmondani Reinitzről. Ez a szobaasszony ugyanis annak idején azt vallotta a vizsgálóbíró előtt, hogy Reinitz azon az éjszakán, amikor a szállodában aludt, becsengette őt a szobájába és szerelmi ajánlatot tett neki. Amikor tanu ezt visszautasította, Reinitz házasságot ígért. A bíróság elhatározza, hogy Saskó Ernőné zárt tárgyaláson fogja kihallgatni és ezért a tanu vallomástételét a mai nap végére halasztotta, amikor a közönség a teremből már eltávozott.

Egy megbízhatatlan tanu

Fülöp Terézia 19 éves nagybányai háziasszony elmondja, hogy szüleinek péküzletében az egyik vásárnap este megjelent egy szakállas zsidó férfi és egy félkiló kenyéret vásárolt. Hétfőn reggel ismét bejött az üzletbe és megint egy félkilót vett. Amikor a tanu később olvasta, hogy Reinitzot gyilkossággal gyanúsítják, jelentkezett a vizsgálóbírónál mert azt hitte, hogy az a vevő Reinitz volt.

Reinitz: Én nem vásároltam kenyéret s a boltban nem jártam, mert én mindig vendéglőben étkeztem.

Fülöp Terézia: A vendéglői kiszolgáló lánytól tudom, hogy ott ebédel, de reggelihez szüksége volt kenyérre.

Elnök rászól Fülöp Terézre: Ne filozofáljon, csak a kérdésre válaszoljon.

Fülöp Terézia vallomása egész valószínűtlenül hangzik éppen ezért a bíróság nem is esketi meg. Fülöp Teréz anyja lányához hasonló vallomást tesz.

— Az elnök és az ügyész urak az én legjobb védőim. Ők mindennap meglátogattak engem és mindig imádkozva találtak.

Kezdődik az új tanú kihallgatás...

Jámbor Ferenc.

Léderer Lajos nagybányai fakereskedő azt vallja, hogy augusztus elején második osztályon együtt utazott Reinitzcol Kolozsvár felé. Groszt a vonaton nem látta.

Willinger Lajos fakereskedő elmondja, hogy 1923 augusztus 8-án hajnalban Désre utazott. Egy fülkében ült Reinitzcal, aki Kolozsvárig váltott jegyet. Délután, amikor 6 Désről visszajött, ismét találkozott Reinitzcal, aki ugyanazzal a vonattal utazott haza. Tanu megkérdezte Reinitzot, hogy hogy lehet az, hogy ilyen gyorsan megjárta Kolozsvárt. Reinitz azt felelte, hogy csak éppen találkozott ott valakivel és indult is vissza. Én különben elmondtam már ezt a rendőrségnél tett vallomomásban is, amelyet akkor csak azért nem irtam alá, mert éppen ünnepnap volt.

Még aznap délután, amikor ezt a vallomást tettem, eljött a lakásomra Reinitzné és így szólt hozzám:

— Hallottam, hogy rosszul vallott az uramra. Kérem, hogy mielőtt aláírja vallomását, változtassa meg az augusztus 8-iki dátumot. (A vádirat szerint Reinitz csak azért ment Kolozsvárra, hogy ott Grosz levelét feladja.)

Én nem voltam hajlandó ezt megtenni. Reinitzné erre könyörgései kezdett, hogy gyermekeinek és családjának existenciája forog kockán. Én mégsem akartam vallomásomon változtatni. Reinitzné akkor sirva távozott tőlem.

Willingert vallomására megesketik.

Reinitz bizonyítéka

Jeremiás Gyula: Augusztus 8-án együtt utaztam Reinitzcal, akit azelőtt nem ismertem. Összebarátkoztunk és Reinitz azt az ajánlatot tette nekem, hogy társuljak vele. Viselkedése egyáltalában nem árulta el, hogy azelőtt néhány nappal, vagy évenséggel néhány órával gyilkolt volna.

Reinitz a tanuhoz: Emlékszik Ön arra, hogy Kolozsváron együtt mentünk be kocsin és utközben az Ön családi ügyeiről beszélgettünk?

Jeremiás Gyula: Emlékszem.

Reinitz a bíróság felé fordul és emelt fővel a következőket mondja: Tisztelt bíróság! Feltehető-e, hogy egy ember, aki meggyilkolt valakit, rögtön utána egy idegen férfi családi ügyeiről nyugodtan beszélgeszen?

As áruló monogram

Kiszner Katalin a szatmári Hattyu-mosóda alkalmazottja az erdőben talált galléron felismeri saját kézírását.

Az elnök leiratja a tanuval az R. K. betűket és megállapítja, hogy a galléron ugyanaz az írás van.

Kiszner Katalin: Én mostam mindig Reinitz urnak. Csak az ő fehéreműjét jeleztük ezekkel a betűkkel. Ha egy másik R. betűs kundschaft jött, a betű mellé mindig hozzáirtunk egy számjegyet.

Reinitz felkap egy inget a padról és diadalmasan mutatja meg a bíróságnak: Hogy lehet az, hogy ezen az ingen R. H. jelzés van és nem R. K.?

Kiszner Katalin: En két évvel ezelőtt kiléptem a mosódából és lehet, hogy aki utánam jött, az már H. betűt használt.

A szatmári főrabbi kihallgatása

A bíróság ezután Grünwald Dávid szatmári ortodox főrabbit hallgatja ki. Két bocher kíséri. Nagy tisztelettel fogadják és székekkel kínálják meg.

Elnök: Tudom, hogy Főtisztelendő urat nem kell figyelmeztetnem arra, hogy csak az igazat vallja. De kérdezem Önt: megengedi-e a hivatása, hogy olyan dologról nyilatkozzék, amelyek bizalmas uton jutottak az Ön tudomására?

Grünwald Dávid főrabbi: Amit tudok, azt bármilyen bizalmas uton jutott is tudom

másomra, fentartás nélkül elmondom, hogy ezáltal is hozzájáruljak az igazság felderítéséhez. Reinitzot csak felületesen ismertem. Grosz Hermanné kérésére hívtam magamhoz. Amikor megkérdeztem tőle, hol van Grosz, Reinitz azt mondta, nem tudja. Azt hittem, nem akar Groszról beszélni és ezért áthívtam egy másik szobába, ahol félóránig beszéltem a lelkére, hogy mondja el, mi történt Groszcal. Ő állandóan azt hangoztatta, hogy nem tudja.

Az elnök, valamint a védő és az ügyész is egyöntetűen azt a kérdést intézik a főrabbihoz, képesnek tartja-e Reinitzot arra, hogy embert öljön.

Grünwald Dávid főrabbi: Vallásos emberről nem tudom feltételezni, hogy gyilkoljon. Hogy Reinitz vallásos volt-e, nem tudom.

Esküvel felérő kézfogás

Védő: Kezet adott-e önnek Reinitz arra, amit Groszról mondott?

Grünwald főrabbi: Igen.

Védő: Mit jelent az, ha egy zsidó a rabbi-jának valamire kezet ad?

Grünwald főrabbi: Ha egy zsidó a rabbi-jának kezet ad, annak ugyanannyi jelentősége van, mint az eskünek. (Reinitz kézfogással kötelezte üzlettársait).

Reinitz a főrabbinak erre a kijelentésére olyan mozdulatot tesz, mintha döntő ütközetet nyert volna meg.

Hartmann Izidor egyike volt azoknak, akik a Grosz eltűnését követő napokban elsőnek siettek Grosz segítségére. Együtt ment az asszonnyal Szatmárra Reinitzhoz. Feltűnt neki, hogy Reinitz vallásos ember léteére vonatkozott a rabbihoz menni. Különböző kifogásokat hozott fel, de végül is elment. Mielőtt a házat elhagyták volna, még gyorsan megesküdtök a tórára, hogy nem tudja, hol van Grosz. Utközben azt mondta, hogy utoljára augusztus elsején Szatmáron, a Pannónia-kávéház előtt látta. Azt is tanácsolta nekik, forduljanak a határrendőrséghez, mert úgy tudja, hogy Grosz Londonba utazott. Később is híresztelte, hogy egy Róth aron nevű ember találkozott is Csehszlovákiában a nagykarolyi Groszcal, aki Londonba ment.

Dr. Borgida védő: Említett valamit Groszról arról, hogy milyen üzlete van Reinitznek?

Hartmann Izidor: Igen, valami aranyüzlet-ről beszélt.

Nincs titoktartási tilalom

Elnök (ismét a főrabbihoz fordul): Ha Reinitz esetleg bevallotta volna Önnek tettét, nem áll-e fenn vallási tilalom arra, hogy a gyónást a bíróságnak elmondja?

Grünwald Dávid főrabbi: Ilyen tilalom nincsen. Ha bevallotta volna tettét, megmondanám.

Mocirás Antal a nagybányai István-szálloda portásának fia szembesítéskor nem ismeri fel Reinitzot.

Elnök: Nem maga hamisította meg a vendégkönyvet?

Mocirás: Nem emlékszem.

Steinmetz Izidor elmondja, hogy rohaszon előtti vasárnap Hartmann Grosz néval együtt felkereste őt és kérték, hogy segítsen Grosz Hermannt felkutatni. Mikor megtudta, hogy Grosz egy tiltott üzletet ment lebonyolítani, azt mondta a feleségének, érdeklődjének Kolozsváron, hátha lecsukták. Reinitz mondotta neki egyizben, hogy ismeri Groszt, de nem tudja, hova let. Később megint kérték a közbenjárását és tanu akkor a szemébe mondta Reinitznek, hogy az asszony őt gyilkosnak nevezi.

Reinitz felháborodva tiltakozott és panaszkodott, hogy Grosz né nem hagyja békén. Tanu ajánlotta, jelentse fel Grosz né az ügyészségen rágalmaszásért. Másnap Reinitzot letartóztatták.

Kauffmann Jenő kereskedő elmondja, hogy Reinitz gyakran vett nála fűszerárut és eleinte pontosan fizetett. Később többször adós maradt. Augusztus 3-án, délután bejött az üzletbe és egyszerre tizenötezer lejt fizetett ki.

Reinitz: Hatodikán is vásároltam magánál.

Kauffmann Jenő: Tudom, csak nem emlékszem, hogy személyesen járt-e nálam, vagy sem.

Schön Márton szintén egyik hitelezője volt Reinitznek. Bejelenti, hogy augusztus 3-án és 6-án is fizetett nála Reinitz, de ő sem emlékszik, hogy személyesen-e, vagy más valaki útján.

Beck Ábrahám szatmári ügynöktől augusztus elején Reinitz 22 mázsa fat vásárolt, amelyet a felesége fizetett ki. (Az a feltevés, hogy ezeket az adósságokat már a Grosztól rabolt pénzből fizették).

Reichmann Lajos: Debrecenből ismerem Reinitzot. Ott egészen szegény ember volt.

Kertész Emma, aki Reinitzénál szolgálóleány volt, elmondja, hogy 1923. nyarán két hónapig volt Reinitznál alkalmazásban. Emlékszik, hogy gazdája egyszer sárosan jött haza valamilyen útról és a szemén egy kék folt volt.

Bródi Géza szatmári házigyónök 1921. szeptemberben egy házat vásárolt Reinitztől, aki egy év múlva viszont tőle vett házat. Később arra kérte őt Reinitz, ajánljon neki gazdag embereket, akiknél néhány százezer lejt kamatra kikölcsönözhetne.

Eisner Hermann Szatmáron, az állomáson találkozott Reinitzcal augusztus első napjaiban. Cipője, nadrágja a szép idő ellenére sáros volt. Reinitz akkor azt mondta, hogy amikor Grosszal gyalog ment Felsőbányára, elcsuszott az esőben.

A nagykarolyi főrabbi vallomása

Schönfeld Lázár nagykarolyi főrabbi, akit a magánvádoló kérésére mégis soronkívül hallgatnak ki, elmondja, hogy Nisszel Lőrincet ismeri gyermekkorából. Nisszel panaszkodott neki, hogy a fehérek kiutasították Pestről Csehszlovákiába, ahol annak idején könyvet írt a szenvedéseiről. Onnan Romániába jött és itt tanut kérte meg, járjon közben, nehogy innen is kiutasítsák. O pénzt is gyűjtött neki, mert Nisszel Palesztinába akart vándorolni. A kivándorlás azonban Bukarestben elakadt. Egy év múlva tanu olvasta, hogy Nisszel fontos vallomást tett a Reinitz ügyben. Tanu elmondja, hogy Bukarestben Nisszel bizalmasan beszélt vele és elmondta neki, hogy Reinitz őt gyilkosságra csábította. Minden porcikám tiltakozik a gondolat ellen, hogy egy zsidó gyilkos lehessen. De Nisszel bizalmas vallomása után mégis nem tartom lehetetlennek, hogy Reinitz gyilkolt.

A tárgyalást holnap folytatják.

Szállítási és utazási kedvezmények a bukaresti mintavásárra

Május 15 és június 15-ike között lesz a mintavásár

(Bucuresti-Bukarest, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közlekedésügyi minisztérium rendeletet adott ki, amely szerint az alábbi tarifakedvezményben részesülnek a bukaresti mintavásáron kiállított, de elem adott cikkek, valamint azon utasok, akik a mintavásár látogatására utaztak a fővárosba:

Azok az áruszállítványok, amelyek a bukaresti mintavásáron május 15 és június 15-ike között ki lesznek állítva, de nem adatnak el, tehát visszazállításra szorulnak 25 százalékos tarifakedvezményben részesülnek, mégpedig oly módon, hogy az odaszállításnál a vasuti tarifa teljes díja fizetendő úgy, hogy az el nem adott árú a visszazállításnál teljes 50 százalékos kedvezményben részesülnek.

Ennek érvényesítése érdekében meg kell őrizni az odaszállításról szóló fuvarlevelet, valamint a vásárigazgatóságnál kérni kell igazolványt arról, hogy a visszazállításra kerülő árú valóban ki volt állítva a vásár ideje alatt.

A kiállítók és látogatók ugyancsak a visszautazásnál részesülnek 50 százalékos kedvezményben. Ennek érvényesítésére meg kell őrizni az odautazásról szóló vasuti jegyet, valamint a vásárigazgatóság által erre a célra kiadott igazolványt. Ezek a visszautazásig megőrzendők.

Benes Bécsbe utazik

Bécs, április 30. Dr. Benes Csehszlovákia külügyminisztere, aki a május kilencedikétől-tizenegyig tartó bukaresti kisanant-konferencián fog részt venni, minden valószínűség szerint, Bukarestből való hazautaztatásban, Bécsben hivatalos látogatást fog tenni. Ez alkalommal az osztrák kormány tagjai és a csehszlovák külügyminiszter között fontos megbeszélések lesznek Közép-európa gazdasági viszonyainak szabályozásáról. E probléma iránt ugyanis dr. Benes mindig élénk érdeklődést tanúsított, annál is inkább, minthogy ez a kérdés a csehszlovák ipart közelről érinti. Nyilvánvaló, hogy a tárgyalásokban felmerülő ideákat a népszövetség illetékes osztálya előtt is ismertetni fogják. Benes visszautazik Bécsből Prágába, ahonnan május 18-án Genfbe utazik, hogy jelen legyen a népszövetség munkatügyi bizottságának ülésén, ahol tudvalevőleg ő fog elnökölni.

Tíznapos hajsza indul az európai kommunista agitátorok ellen

A Chamberlain ellen tervezett merénylet részletei

(London, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Chamberlain külügyminiszter ellen, rendőrségi jelentések szerint, összeesküvést akartak megkísérelni. A rendőrséget Bulgária londoni követsége figyelmeztette a készülő merényletre és aktákkal igazolta, hogy a merénylet tervét a közép-európai bolsevista értekezleten határozták el. Ezt az értekezletet, az egyik Berlinben megjelenő orosz lap leleplezése szerint, a múlt hónapban tartották meg Bécsben és résztvettek rajta Ausztria, Magyarország, Németország, Csehszlovákia, Görögország, Románia, Jugoszlávia és Bulgária kommunistáinak delegáltjai. Az értekezleten Cserszky orosz kiküldött, a balkáni szovjetpropaganda vezetője elnökölt. Itt határozták el véglegesen a szófiai merényleteket is.

Előzetesen, december és január hónapban, Badenben tartottak a kommunisták fontos megbeszélést és már itt felvetődött a gondolat, hogy Szófiában végeznek a mai uralommal, ezenkívül elpusztítják Chamberlain angol külügyminisztert is, aki a Balkán oroszellenes politikáját irányítja. A Chamberlain ellen tervezett merénylet hírére az angol kormány még a keddi nap folyamán Bécsbe rendelte a jelenleg Bulgáriában tartózkodó Malone brit ezredes. Malone ma reggel már meg is érkezett az osztrák fővárosba és itt azonnal felkereste Schober rendőrfőnököt. Megbeszéltek, hogy tíz napon belül együttes akciót próbálnak lefolytatni az Európában működő összes kommunista agitátorok ellen és ebből a célból valamennyi állami rendőrségének segítségét kéri.

Séta a bécsi egészségügyi kiállításon

A mechanikai ember emésztés közben. Milyen élelmiszereket hamisítanak?

(Bécs, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Messehausban, ahol egyébként a híres bécsi mintavásárok kollekciját mutatják be a csodálkozó idegeneknek, ezuttal egészen különös kiállítást rendeztek: higiénikus kiállítást, amelynek jelentőségét bővebben ismertetni fölösleges. Meg lehet azonban állapítani, hogy a kiállítás létrejöttét annak az igyekezetnek köszönheti, hogy az emberek a háború és forradalmak izgalmait után az életet jobban szeretnék megbecsülni, mint valaha. Az államok gazdasági konszolidációjával együtt jár az emberi szervezet konszolidációjára való törekvés és ma valóságos népmozgalomnak lehet tekinteni a közegészségügyet. E mozgalmat szolgálja a higiénikus kiállítás és pedig a lehető legteljesebb módon. Tudományosan, de nagyképűség nélkül mutatja be mindazt, amit az emberi szervezet használt és romlását jelentheti, szemléltetve látjuk a száraz, tiszta lakás előnyeit, a víz és levegő fontosságát, a jó világítás hatását a szemre és a szervezetre egyaránt. A teljesített munka ellen agitál ez a kiállítás, az alkohol és nikotin ellen, a nemi járványok ellen. Egyben pedig bemutatja a torna, a sport, a szabadban való játék előnyös hatásait a szervezet frissentartására és erősödésére.

A szerves gépember

Legmegkapóbb mindjárt az első pavillonok egyikének berendezése. A pavillon fölött egyszerű fölírás: Az ember. Amit azonban itt látunk, az anatómia és a technika csodája. Az ember belső szerveinek működését láthatjuk itt, ha a gyomor, a szív, a máj, a vesék mellett elhelyezett villamos kontaktust megnyomjuk. Akkor működésbe jön az a mindennél precízebb mechanizmus, ami az életműködést egyensúlyban tartja. Megbámuljuk a fémből és kauszkból való alkotást és áhitatot érzünk a teremről iránt, aki az emberi, szervezetet annyi bölcseséggel építette föl.

Átöröklési problémák

Tükrök állanak a nézők rendelkezésére, melyeken át pontosan bele lehet tekinteni az emberi fej minden titkába, idegreflexeket lehet előidézni és az ember szemelátára mutatkoznak a reflexek hatásai a bőrtől a gerincig és innen vissza az emberi akaratot végrehajtó izomrendszerig. Megdöbbentő Seiring kormánytanácsos mechanikai embere, amely keresztmetszetben és nyitott hasüreggel mutatja az emberi szervezetet. Látjuk a mozgó szívet, a belek működését és a vérkeringést. Mindezt a legkisebb zaj nélkül végzi a gép, ami valami különösen titokzatos hangulatot kölcsönöz a kiállításnak e pavillonjának.

A kiállításnak van egy külön osztálya, amelyet csak felnőttek nézhetnek meg. Itt mutatják be a modern átöröklési problémák tudományos eredményeit, az élőlények szaporodási következményeit: normális és beteges tulajdonságok átöröklését, a csirapuztatást, az alkoholt, a nikotint és az ólomnak hatását az utódra. Itt tudjuk meg, hogy a népesedési politikáról való problémákat a legjobb statisztikusok és szociológusok az utolsó évek kutatásai alapján miképp vélik megoldani.

Mellette van egy másik pavillon, amit Bécs városa rendezett be. Az osztrák főváros megmutatja, hogy a háború után a betegségek megelőzésére és a szervezet egészséges fejlődése érdekében milyen intézményeket létesített. Igaz elismeréssel kell adózni a város vezetősége iránt, amely a háborút követő időben is módot talált arra, hogy a bécsi népet, amely kényszerülve volt életmódját eszükönteníteni, a lehetőséghez képest, kényelmes fürdők, lakásépítkezések és kórházak, továbbá sporthelyek révén hozzásegítette az élet megbecsüléséhez. Legérdekesebb ebben a pavillonban az osztrák kormányának a dohányára nikotinmentesítésére vonatkozó intézményei.

„Az új háztartás“. Ez fölírata egy másik pavillonnak, amelyben kiállítva látjuk a legpraktikusabb háztartási cikkeket. Innen eljut az ember „A terített asztal“ című osztályba. Az élelmislegszemléltető kiállítás ez. Látjuk a probosztaltól fokozatosan fölfelé azoknak az asztalnak az élelmiszereit, amelyek az any számára készülték az ételek. Pontos tabellák a kalóriáról, a gyomorsavak működéséről és hatásáról, a zsíradékok elosztásáról, az ételmelekek tápértékéről egészítik ki ennek a biedermeier-stílusban tartott pavillonnak tartalmát.

Hamisított ételmelekek

Nagy figyelmet érdemel a bécsi városi vásárhivatal kiállítása az élelmiszerek hamisításáról. Hosszu szekrényben, üveg alatt mutatják azokat a cikkeket, amiket mint ételmeleket terjesztettek a lakosság között, olyan objektumok, amiknek nem csak tápértékük nincs, hanem ártalmára vannak a szervezetnek. Hamisították a teát, a kávé, a kakaót, a legtöbb fűszert, sőt a makarónit is. Legközönségesebb és legelterjedtebb hamisítást üztek a mézzel, a borral, a különböző gyümölcszörpökkel, likőrökkel és egyéb szeszszel. A szárított gyümölcselel való hamisítás a legélénkebb iparágak közé tartozott. Turóval is sok csalás történt, de még több husárukkal, a kolbászlelel, amelybe ártalmas anyagokat adtak és az egészségre veszedelmes festékkel festették be. Sáfányt hamisítottak nagymértékben és lisztet, ez utóbbit kukoricacsutkákból örölték.

A kiállítást ma mutatták be a sajtónak. Az érdeklődés azonban oly nagy, hogy a rövid időre tervezett expozíció tartamát valószínűleg meg fogják hosszabbítani. (p. t.)

Csehszlovákia három határon erősítette meg fegyveres őrőségelt

Prága, április 30. A szlovák-magyar, továbbá a szlovák-román és a szlovák-lengyel határon a csehszlovák határszolgálatot lényegesen megerősítették. Erre az intézkedésre a lengyel határon előforduló gyakori incidensek adtak okot. Különösen a lengyel határon fordultak elő az utóbbi időben a két ország közötti határvillongások. Nemrégiben a lengyel őrszolgálat erősen tüzelte csehszlovák őrszolgálatra. A román határon — Prágába érkezett jelentések szerint — román rendőrök egy csehszlovák területen lévő birtokot foglaltak le, magyar részről szintén gyakran előfordult, hogy magyar állampolgárok minden igazolvány és utlevél nélkül jönnek át a határon, nem is szólva a magyar határőrségekről, akik szinte a maguk területének tekintik Csehszlovákiát.

Az Uj Kelet az ország napilapja Szerkesztő: G. Felelős szerkesztő: Előfizetési ár: 240 lejt, te Az Uj Kelet című megjelenő

Május elseje is az. 1921 m robbant ki a

Péntek 5685 Ij. 7 1925 Május

kérés, a mu rapok szakad a plázott vit a. Mintha megtermékenyíték belőle, kalász. Azóta az erő és a társaságot. A akarat megv kereskedele Jóg lehetősé eie. Es mert is szereti, k a zsidót is. iekolákba já Falfourt, a t teremőjét a idvőzötték. szelött a ja nekünk az marad örök nyar hirdett nép, amely rombolással szágát. A v honfoglalás nem is sok, azért, mert kapocs és erősebb ka hoz. Az or kapcsa.

Lap ság nemze rendes idő

Az dik napja nyergyar p védők kérd előtt megk latuk elké ügyéssel? ellen. Amik kellemetlen ez magaból lem, nem erre így fe szakértője lakatosmes éppen azért lommal és lentést a miatt rend a fehér és gyár által dők a v követelték

Ö Párisból Odesszából dühöng. ember és mint há sulyozha gyilkosok egyezret

KÖZGAZDASÁG

Miért emelte a CFR a vasuti tarifát

A közlekedésügyi minisztérium szerint a román vasutak a legolcsóbbak

(Bucuresti-Bukarest, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma, május elsején életbelép a CFR. harminszázalékos tarifaemelés. Ebből az alkalomból a közoktatásügyi minisztérium összehasonlítást közöl a CFR. és a Csehszlovák államvasutak szállítási díjszabása között, amelylyel igazolni akarja azt, hogy az életbeléptetett tarifaemelés indokolt, miután a román államvasutak díjszabása egész Középeurópában a legolcsóbb. Az összehasonlítás a következő adatokat közli:

A CFR. tarifája egy 628 km. távolságra (Bukarest—Halmi) irányított vagon után 25.040 lej. Ugyanerre a távolságra a cseh vasutakon 38.049 lej. Vaszgép (10.000 kg.) szállítási díja a fenti távolságra: nálunk 15.018 lej, a cseh

vasutakon 26.000 lej. Vasszállítmány: nálunk 10.773, a cseh vasutakon 18.037 lej. Faanyagok szállítási díja: nálunk 10.773, a cseh vasutakon 12.734 lej. A minisztérium ehhez az összehasonlításhoz még hozzáfűzi: Figyelembe véve, hogy egyes gyárak a nemzeti iparpártolási törvény alapján 40 százalékos tarifakedvezményben részesülnek, az életbeléptetett 30 százalékos emelés teljesen indokolt és látható, hogy nem nagyon lényeges. Természetesen a közlekedésügyi minisztérium nem tesz említést az 50 százalékos büntető (export) tarifáról, amely kizárólag CFR. specialitás és amely teljesen versenyképtelenné teszi a kivitelre kerülő román árut.

† Termény- és árupec. Magyarországon idei búzában nagyobb a forgalom, mint tavalyiban. Augusztusra elkelt néhány tétel szolnokvármegyei állomásokról 3400—3600 koronán 25—50—75 százalékos részfizetéssel. (Az árak a készpénzkondíció szerint igazodnak.) Budapesti paritással augusztusra 3900—3950 koronát engedélyeznek. Jugoszlávia és Románia a napokban is vásárolt több tétel hatos és hetes lisztet. Román számlára elkelt néhány tétel buza 5250—5300 koronán, Biharkeresztesen elvámolva. Budapestén fizettek 77—78 kilós buzáért 5250—5300 koronát budapesti paritással, déltiszai állomásokról pedig 5050—5175 koronát. A rozs 4600 korona budapesti paritással. Prompt kukorica Budapestén 2475—2500, májusra 2525—2550 korona. Allomási árak: cinkquantin 2900—3050, takarmányárpa 3200—3400, sórárpa 4400—4600, köles 2400 korona. — Bécsben a szerdai hetivásár szilárd irányzatban folyt le. Élénk kereslet mutatkozott kukorica iránt. Úszó jugoszláv rakományokért 122—123 cseh koronát fizettek ex uszály Pozsony, passauai rendeltetéssel, májusi elszállítással 125, júniusival 131 cseh koronát engedélyeztek. — Romániában a gabonaárak szilárdak. Búza nincs. Kukorica szilárdult, ára per vagon 52—53 ezer, árpa 83—84 ezer, zab 74—75 ezer lej. Burgonya élénk kereslet mellett 200—250 lej per mázsa, tisztított heremag 90—100, lucerna 50—55, széna 150—200 lej. Bánáti árak árpa 72—75 ezer, zab 71 ezer, kukorica készárú 46 ezer, későbbre 49—50 ezer lej. Buzáért 150 ezer, rozsért 100 ezer lejt is fizetnek.

† Román nyelvkurzus a Sfatulnál. A Sfatul kulturosztálya felhívja a románul tanulni szándékozó tagjait, hogy a május elsején kezdődő kurzusra, ma és holnap jelentkezzenek a titkárságnál.

† Román bankjegy-reformról tárgyalnak. Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt értekezlet volt a Banca Nationala helyiségében, amelyen Bratianu Vintila pénzügyminiszter, M. Oromolu és Oscar Kiriacescu vettek részt. Az értekezleten a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslattal foglalkoztak, amely — mint ismeretes — rövidesen a parlament elé kerül. Kiszivárgott hírek szerint az értekezleten szóba került a bankjegy-reform kérdése is, valamint a Banca Nationalával szemben fennálló állami adósságok likvidálása.

† Ausztriai gazdasági hírek. A bankbetétek védelméről készült törvénytervezetet a kormány újabb revíziókat vetette alá és a betétek kezelését illetően a pénzügyminiszterrel szemben még szigorúbb záradékkal látta el. A törvénytervezet május közepén kerül a nemzetgyűlés elé. Ehrenfest, a Creditanstalt igazgatója, az ismert devizór newyorki üzleti újáról hazatért. Sikertől neki az Unióban több hosszulejárati kölcsöntervezetet elfogadtatnia s így rövidesen újabb amerikai tőkét kap a vértelen osztrák pénzpiac. — Szófiában a napokban egy osztrák-bolgár kereskedelmi kamara alakult, amelynek elnökéül Teneff-et, a Bul-

gár Nemzeti Bank elnökét választották meg. A 34 tagú végrehajtóbizottságban mindkét állam gazdasági életének legkitűnőbbjei foglalnak helyet. A kamara célja: a két állam közötti gazdasági kapcsolat elmélyítése. — Javul az osztrák fémipar s ügylátszik a krízis határát már túlhaladva, a kiegészítés útján van. A fémiparban foglalkoztatott munkanélküliek száma is csökkent.

† A csehszlovák fapiac helyzete. A fűhagypiac tartózkodó hangulatát élénkség váltotta fel s ha egy egységes hangulat nem is észlelhető, az áralakulásban jelentős differenciák vannak. Kötések nagyobb mennyiségre történtek, úgy belföldre, mint exportra. A nyilvános faárjegyzéseken egyre több résztvevő és fűrészművek felvágandó gömbfa iránt továbbra is fokozott érdeklődést tanúsítanak. Németországba a gömbfaexport csökkent, ami a belföldi piac szilárdulásának következménye. Cellulozefát erősen keresnek és a piaci árakat az érdeklődők megadják. Ezért elhanyagolt a bányafa, mert az ily méretű gömbfát cellulozefának vágják fel. A belföldi fűrésztanyapiac, a tartós pénzühiány miatt gyenge. Németország főleg asztalos- és ládaárú iránt érdeklődik. Az ausztriai fűrésztáru-export szabaddá tétele ugyan a németek érdeklődését meglehetősen eltereli Szlovénzskórol, de így is történt néhány kötés. Hollandia későbbi szállításra, széles dimenziójú árut kötött le. Az orosz és skandináv országok fapiacainak árukeresletje folytán Szlovénzskó elveszti az angol piacot. Keménygömbfát a fűrészek minden mennyiségben átvésznek, míg a terményfűrésztáruból egyedül a parkettfűrészt keresett. Faszénpiac gyenge, morzsolódó árakkal. Fenyő- és tölgykéregben élénk üzlet, emelkedő ártendenciával.

* A behozatali vámok rendezése. Amint már megírtuk, a pénzügyminiszter a vámnomenklatura átdolgozására utasította a vámbizottságokat. Az UGIR és Nagyiparosok Szövetsége felhívta tagjait, hogy a módosításra vonatkozó észrevételeiket, javaslatukat tegyék meg. Ezzel az akcióval kapcsolatban a Consum—Közgazdaság—Rumänischer Lloyd szerkesztősége vámanként rendez, amely minden gyáros, iparos, kereskedő, fogyasztó részvehet olyképen, hogy a szerkesztőséghez beküldi a régi nomenklaturára, vámtarifára vonatkozó kifogásait, javaslatát. A Consum—Közgazdaság—Rumänischer Lloyd minden oldalról meg akarja világítani ezt a nagyfontosságú kérdést és bármely oldalról jövő véleménynek, polémiának helyet ad és az ankét lezárása után a beérkezett anyagot a vámbizottság rendelkezésére bocsátja. A „Consum“ május 2-i száma a Temesvári Kereskedelmi és Iparkamara javaslatának közlésével nyitja meg az ankétot.

TŐZSDE

Április 30-án

A lej: Zürichben 230, Párisban 850 Budapestben 313.

Kolozsvár. Élénk forgalom mellett, lanya volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Bécs 31.00—31.30, Prága 6.57—6.62, Budapest

315—320, Páris 11.60—11.70, Zürich 43.00—43.25, Newyork 221.00—222.50, London 1077—1082, Milánó 9.14—9.18.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 122.62—122.80, Amsterdam 206.95—207.10, Newyork 516.00—516.00, London 2500.00—2500.00, Páris 2702.50—2695.00, Milánó 2120.00—2115.00, Prága 1529.00—1529.00, Budapest 72.25—72.25, Belgrád 835.00—835.00, Bukarest 231.25—230.00, Varsó 99.15—99.15, Bécs 72.70—72.70.

Bukarest. Devizák: Páris 11.64, Berlin —, London 1074, Newyork 222.50, Róma 9.12 Zürich 43.10, Bécs 31.46, Prága 6.62.

Bukarest. Valuták: Napoleon 822.00, márka 52.50, leva 150, török lira 116, font sterling 1065, francia frank 11.65, svájci frank 42.00, olasz lira 920, drachma 390.00, dinár 350.00, dollár 220.00, lengyel marka 42.50, osztrák korona 32.50, magyar korona 32.50, cseh korona 660.

Nyári divatujdonosságok

óriási választékban
már raktárra érkeztek

Heller, Weisz & Molnár

divatruházába, Cluj,
Cal. Reg. Ferdinand 6.

Selymek, szövetek

ruhavásznak, zefirek,
nyersselymek és minden
egyéb mosóruka mélyen
leszállított árban.

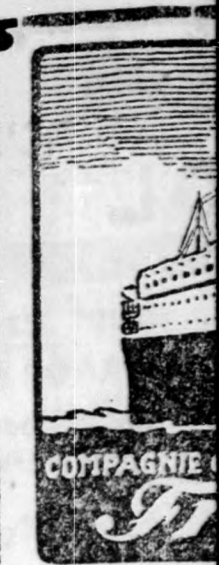

PALMA

Kaucsuk sarok és talp
védelmet nyújt hideg és nedvesség ellen.
Ruganyos, higiénikus.

Írddessz az Uj Keletben!

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

Tav
Neu
férfi-
Cluj,

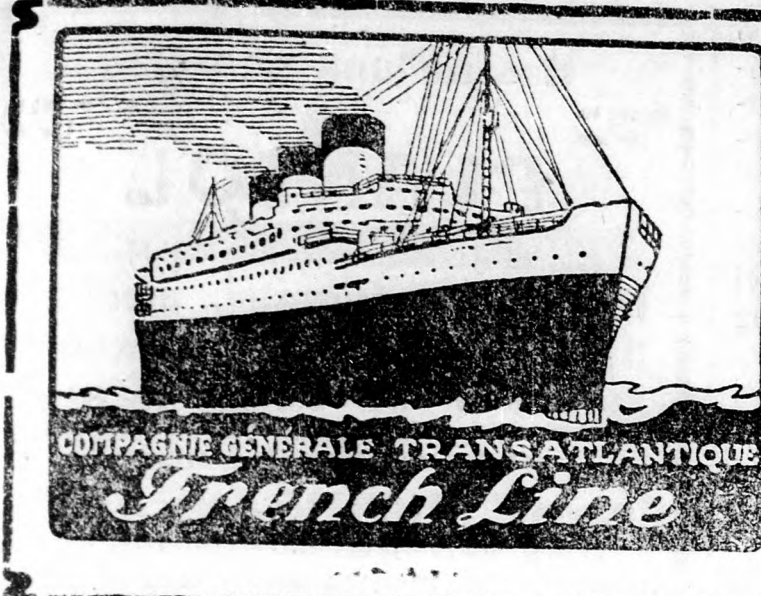
A ko
mono
Fió küze

Gyom

1925 május 1
Zürich 43-00—
London 1077—
Berlin 122-62—
07-10, Newyork
—2500-00, Páris
20-00—2115-00,
st 72-25—72-25,
arest 231-25—
72-70—72-70.
11-64, Berlin
222-50, Róma
Prága 6-62.
822-00, márka
sterling 1065,
42-00, olasz lira
dóllár 220-00,
32-50, magyar

aságok
an
tek
&
ár
Cluj,
nd 6.
etek
ek,
den
yen
an.

A
talp
ég ellen.
Deo!

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE
French Line

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:
New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algír - Tunisz
és más kikötőkbe.
Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA“ S. A. Bucurest.
Pasagiul Comédia
Táviratcim: Transatbuc.
Rador 259 0

Tavaszi újdonságok
érkeztek
Neumann M.
férfi- és fiu ruhaáruháza
Cluj, Piata Unirii No 14.

MECHANICA
papirkonfekció ipar.
Temesvár II. — Titu Malorescu I.
Gyárt: Papirtrombitát, tombolajegyet, legyezőt, bohócsapkát, serpentin, konfettit stb.
Vezérképviselőt keres: Kolozs, Bihar, Beszterce-naszód, Szatmár megyék, egyet pedig Arad, Alsófehér, Hunyad megyék részére. — Csak jól bevezetett nagykereskedők jönnek szmításba, kik utaztatnak is.

Rudov No 2652

Crossley motorok
benzin, földgáz, szilvógáz stb.
Crossley DIESEL-motorok
Raktár: BRAILA-ban.
5 1/2 HP., 19 1/2 HP., 5 HP., 35 HP., 40 HP., 50 HP., 60 HP. benzin, gaz és 68 HP. Crossley Diesel motorok.
„Darter“ S. A. Bucuresti, Calea Victoriei 86. Telefon: 19-14.
(Palatul băncei Hațunei)

A kolozsvári monostori
Fióküzlet: Ghillányi-ut 5-7.

Czell
URSUS
világos
HERCULES
dupla maláta

Rador 2285
sörgyár
Fióküzlet: Ghillányi-ut 5-7.

Gyomorégés, rossz szájíz

de levertség és bágyadság is igen sokszor a rossz emésztés következménye is gyorsan elmúlnak, ha időközönként 1/2-1 pasztilla

KOPROL jóízű hashajtó csokoládé
veszünk be.

Ügyeljünk a KOPROL névre, mert mint minden jó cikket, a KOPROL-t is utánozzák és hamisítják. Minden dobozon és minden pasztillán rajta kell lennie a KOPROL névnek, amely törvényesen véltve van.

A szalon legszebb díszes egy
Kissling-csillár!
Román csillár- és bronzárugyár, Timisoara.

Építkezés miatt megkezdődött az olcsó nagy elárúsítás a „GÓLYA” áruházban.

Virágos crepon .... métere 25 lej
Mosó delain ..... métere 30 lej
Crep marocain mosó, métere 58 lej
Etamin és grenadin... métere 68 lej
Szövés hibás flaneltakaró drbja 95 lej
140 cm. széles férfi gyapjuszövet métere .....135 lej

Selymek, szövetek
rendkívül olcsó áron.
Telefon 9-57.

Mégis csak legjobb a késznélküli
„RASOL IDEAL”

borotváló por amely az ország legrégibb gyártmánya, mely most újonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Kapható 1/4, 1/2 kg. szép csomagolásban. 5 kg vétel franco lej 140.—, kisebb mennyiségben lej 84.—, vidékre lej 45.— kgkint. **Óvakodjunk az ártalmas utánozatoktól. Csak az „IDEAL” tollráss való!**

Reszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Kereskedők figyelmébe!
Tartós munkás- és gépész-ruhák, valamint női és férfi fehérneműket, saját gyártmányomat, jutányos áron ajánl
Hoffmann Ferencz
TOPLIȚA-ROMANA
Kísérleljen meg egy próba minta-csomagot!

SPORT

Nagyszerűen sikerült a VAC portugáliai turája. A budapesti „Sporthírlap”-ban olvassuk, hogy a VAC pénteken érkezett haza a portugáliai turájáról. A csapatok mindenütt kitüntető fogadtatásban részesítették és már le is akarták kötni egy újabb turára. Elyben meg is állapodtak, hogy karácsonykor látogat el újból a VAC Portugáliába.

Braun Csibit egyelőre nem operálják meg. Braun Csibiről a minap azt írtuk, hogy megoperálják. Pénteken lett volna az operáció, azonban Csibi ezen a napon váratlanul otthagya a kórházat és kijelentette, hogy egyelőre nem veti magát alá az operációnak. Ennek a váratlan elhatározásnak az volt az oka, hogy Braunt a kórházban egy szobába helyezték egy súlyos beteggel. Egész éjjel nem tudott aludni a beteg jajkiáltásaitól és fáradtan nem akart kiállni az operációra.

Az MTK Nagyváradon és Temesváron. A budapesti bajnokcsapat MTK komolyan veszi romániai turáját, mert majdnem komplett csapatával jött Romániába. Budapesti tudósítónk jelentése szerint dr. Fodor Henrik vezetésével a következő játékosok keltek utra: Kropacsek, Mandl—Kocsis, Nyul—Kleber—Nadler, Senkey II.—Rakitovszky—Opata—Steiner—Okos. Tartalékok Braun Csibi, Böhm, Nyul II. Braun Csibi csak a legszükségesebb esetben játszik, mert lába, amint fent is írjuk, operálás előtt van. Tegnap délután indultak utnak Temesvárra, ahol pénteken játszanak a Kínizsivel. Vasárnap Nagyváradon vendégszerepelnek a Törekvés ellen.

Újabb vesztegetési ügy Budapesten. Rövid idő alatt már a harmadik vesztegetési ügy tartja izgalomban a budapesti sportpublikumot. A TTC, Ékszerész után most a Zugló akart vesztegetés árán jobb helyzetbe jutni. A Zugló a veszélyes zónában van, sőt szinte bizonyosra vehető az elsőosztályból való kiesése. Az elmúlt vasárnap az NSC volt az ellenfele és a Kolozsvárt járt csapatból 3:0 arányban szenvedett veresége végleg megpecsételte sorsát. Minden e mérkőzéstől függött, érthető tehát, ha a mérkőzés előtt néhány fanatikus zuglóiista megkörtözte az NSC több csatárát, akiknek nagyobb összeget ajánlottak fel arra az esetre, ha ellazsálják a mérkőzést, Gallovichnak pedig, ha egy gólt beenged és így a mérkőzést a Zugló részére dönti el. Szinleg belementek az ajánlatba, azonban még idejében elmondták intézőjüknek és így a vesztegetés nyilvánosságra jutott. Érdekes, hogy például Gallovichnak egy millió korona készpénzt (30 ezer lejt) 12 inget, ugyanannyi nadrágot, féltucat selyem nyakkendőt és három doboz harisnyát ajánlottak fel vesztegetésül.

Felozlik a Blue Star. A sokat szenvedett Blue Star már nem bírja a megpróbáltatásokat és beleolvad a Brüner Sportklubba. Erre az adta az impulzust, hogy több elsőrangú játékos kivált, pótolni nem tudták őket és így gondolják megoldhatónak a kérdést.

A Magyar—Osztrák válogatott mérkőzést, amely tudvalevőleg vasárnap lesz Bécsben, Howerot angol bíró vezeti le.

A Haggibbor tornaszakosztálya értesíti összes tagjait, hogy május havában tornaünnepélyt rendez, miért is kéri a tagokat, hogy a tornaórákon pontosan jelenjenek meg. A tornaórák hétfőn és szerdán 7—9-ig és pénteken fél 9-től. Beiratkozni ugyanott lehet. (A katolikus gimnázium tornatermében.)

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Kőrösladányi telepítikus mutatványai elmaradnak. A szombat esti fél 11 órára, valamint a vasárnap délután 6 órára hirdett telepítikus mutatványok elmaradnak.

Krizantém. Teljes apparátussal folynak a szinpadai próbák az Izsó Miklós rendezésében és Stephanides József dirigálása mellett a Krizantém című új operettből, melynek parádés szereposztásban lesz a jövő hét elején a bemutató előadása.

Gyurkovics lányok fél 4 órakor. A Gyurkovics lányok vasárnap délutáni előadása nem mint eddig hirdette volt fél 3-kor, hanem fél 4 órakor kezdődik. A főszereplők: Neményi Lili, Baróti Erzsé, K. Tóth Erzsé, Marsi Gizé, Laezyó Aranka, Tompa Béla, Ihász Aladár, Forgács Sándor, Mihályfi László, Leóvey Leo, Kemény László. A helyek árai mérsékeltek. Jegyek már válthatók.

Sztambul rózsája. Pénteken este Fall Leó ragyogó szépségű operettjét, a Sztambul rózsáját adják új szereposztással, premierbérletben. Kondsá Gült Karácsonyi Ili, Midilit Neményi Lili fogja játszani.

Fügefalevél. Az idei évad egyik legnagyobb szerű újdonságának, a Fügefalevél-nek szombaton este lesz a 12-ik előadása. Évát Neményi Lili fogja játszani. Lia szerepében először fog fellépni súlyos betegsége után Erényi Böske. Ádám Bányász István lesz. Kain Ihász Aladár, Ábel Tompa Béla, a szobalány Dajka Margit. A Fügefalevél előadására csak felnőttek számára szolgáltat ki jegyeket a pénztár.

Magyar Színház heti műsora

Péntek: Sztambul rózsája (Operett repris, Karácsonyi Ilivel és Neményi Lilivel, premierbérlet 55 sz. sorozat 185)

Szombat d. u. fél 4-kor: János Vitéz (Ifjusági előadás olcsó helyárrakkal. Bevezető előadást tart Rajka László, sorozat 185)

Szombat este 8 kor: Fügefalevél (Operettújdonság 12-edszer, bérletszünetben, Neményi Lili, Erényi Böskevel, sorozat 186)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Gyurkovics lányok (Neményi Lili, Tompa Béla, Mészkelt helyárrakkal, sorozatszám 1-8)

Vasárnap este 8 kor: Nótás kapitány (23-adszor, bérletszünetben, Karácsonyi Ili, Neményi Lili, Erényi Böskevel, sorozat 190)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Péntek május 1. Prater. A bécsi királyi udvarnál. Szenimentális szerelmi dráma, 8 felvonásban. Főszerepben Mary Philbin és Norman Kerry.

Uránia-mozgó. Péntek, május 1. Sivatag réme, Amerikai k lardor dráma 6 felvonásban, a vad nyugatról. Főszerepben William Hart.

Apollo-mozgó. Péntek, május 1. Froso. Rendkívüli bűnügyi dráma, 12 felvonásban. Fő szerepben Sir Antony Hop regénye után. Főszerepben M. Kappellari és Maxudian.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyes közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetéseket díjaz először fizetendő.

Ha jól akar nőszülni vagy férjhez menni, fo duljon hozzánk. „IDEAL” házasságközvetítő iroda, Alba-Julia, Str. Simion Baruceju No 20. 1864

Motorok
Sivógáz 20—60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félsztabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Ügyes kiszolgáló leány, ki a román, nemzet levelezést érti, azonnal felvétetik. Weisz Izsák, Ferencz J.-ut 49. 8945

Perfekt gépirónőt keresünk azonnali belépésre. Cim a kiadóban.

Barzel

Fierarie
Vasüzlet

Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13

Telefon
1049

Üveg és porcellánkereskedőseged, most leszerelt, állást keres. Budapesten hosszabb ideig volt alkalmazásban. Perfekt román és német. Cim a kiadóban. 8944

Motorokat
benzín, nyersolaj, diesel, szivógáz, 10 lóerőtől felfelé, törött állapotban is, keresek megvételre. Schedivetz, gépészmérnök, Timisoara, Gojdu-utca 13. 1819

Elveszett a Bolyai-utca-tól a Széchenyi palotáig egy fekete férfi bőrtárcsa. Kérem a birtokos megvalóztatást, hogy a benne levő összes iratokat küldje el postán Karasi Sándor kaplajos, Bojai-utca 8. sz. címre. A pénzt és a tárcsát megtarthatja.

Érettségizett fiatalember, fűszerüzletében is jártas, alkalmzást keres, vidékre is. „Szombat” jelgén e lap kiadóivá válna továbbit.

Motorokat,
benzín, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől felfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Azsuroz 4 lejért lakásán (Calea Motilor—Monostori-ut 129), a Jókai-utca-ból eltávozott „Ajour”. A t. hölgyközönség szives pártfogását kéri továbbra is Muth M.-né. 8940

Benzinlocomobilok és nyersolajmotorok, melyek cséplésre és kétjáratu malom meghajtására alkalmasak, azonnal szállíthatók, Friedrich Testvérek, Timisoara. 1819

Nagy üzletberendezés, alkalmas cipő, rőfös és divatáru szakmának azonnal eladó. Tulajdonos: Farkas Ármuel, Sighetul-Marmatiei. 8942

Cúr Sálóm területén „E” zónában fekvő két parcellát elcserélném a Főtnak a városházától a Főtérig terjedő részén levő egy parcellával. Cim a kiadóban. 8941

Üvegmosógép, Cifka-fé Phoenix és egy emeltyűs szivattyú eladó. Naf-tali Vilmos, Blaj. 8939

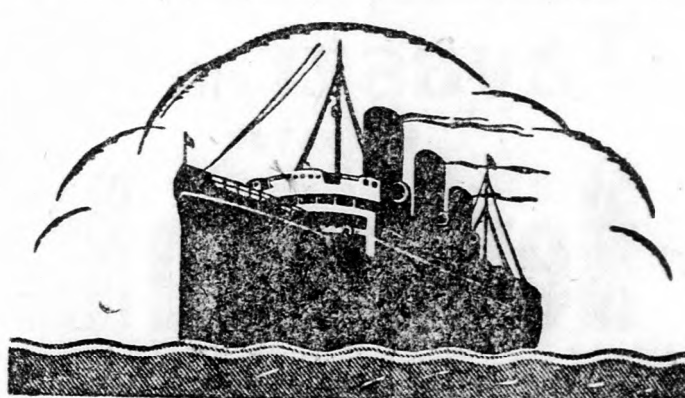
Használjunk kizárólag

PLANTOL

legjobb növényzslirt, mert ez tisztia, egészséges és klados!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradí főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.

Képvisei: **HARTIG & HIENZ Cluj**
Str. Julia Maniu 8. Telefon 1-18.

Hamburg--Amerika Linie United American Lines

Rendes és közvetlen járatok:

Hamburg, Cherbourg, Bologne, Southamptonból

Canada, Délamerika—Észak-amerika, Cuba, Mexiko, Keletázsia és Nyugat-indiába

Felvilágosításokat mindenkor ad a romániai vezérképviselőt:

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara. Strada Mercy No 2. — Telefon 16-58. valamint fiókjai: Bukarest, Calea Grivitei No 183, Cernauji, Str. Regina Maria 9, Arad, Str. Eminescu 12, Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5. Lloyd 3184

Sürgőnycim: Lazarovitz.

Mielőtt kávéházát renoválja,

kérjen árajánlatot és terveket

Kissling Rudolf és Fia

román csillár- és bronzárnyagtól Timisoara

Mindenhol csak eredeli

CZELL-sört és LUTHER-sört

kérjen.

Telefon 516

Mosse 1155 Főraktár

Ciment, Dukász & Tsa cégnél
Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

Telef. és kiadó. Zs. N. Sz.

kéziratok kizárólag szerkesztőséghez küldendők. Kéziratunk van

1925 május

Hadtudósítójától.

Pan H. A parlamenti arabia

(Bucuresti-tudósítójától.)

rökben az a terelnök hosszal, a Pan H. arra kérte Ste meg azzal, hogy elé állítják és gáltatásra. A Bratianu közöszik a helyzetet közül kihaszna

Ebben az tanács volt, az Halipa támaddág elé állítják

Chirucescu tette a munkuncii), amelkerül a parlant Vintila javasla

A kamara az agrárreform Tatarescu lásra ezután:

— Két nap tól — mondot büntetésben ré két nap most val, hogy Pope állítják és a tá tam az inciden vet, amelyből tően nyilatkozó méztesesen nem vetkezmények

Bratianu J. hogy ő is mély engedheti meg, tőket kovacsolj vésbbe, mert a politikának.

Nyugodtan

Bécs, május jus elseje által Parisban addó a felvonuló m le egy villamos

Fejles

Angora, má vanmillió dollár részét és tizenb fejlesztésére.

Balfour az a

London, má Az angol király lebbi ülésén be titkos tanács al méltóságot eddig viselte.

— Öngyilk művész. Prágá vész-akadémia tan művésze, dolgoz magát. Súlyos se kájára szállítottat vissza, állapotba k kossága Prágában professzor egyike szeknek, akinek